

DE BLE GLAD I E

Harde år. Hele sitt voksne liv har de forsøkt å være sterke og klare seg godt på tross av at det var de som fikk slengt «tyskertøs» etter seg, på tross av skjeive blikk og fordømmelse.

– Jeg har lett etter identitet

SALTDAL: Jeg har vært på leting etter egen identitet. Det har vært en belastning å bære kjenne halve bakgrunnen. Uten vennene i Nor-

Det sier Franck Monheim Kristiansen (51) fra Rognan. Han er fylkeskontakt i Norges Krigsbarnforbund i Nordland. De er 15 medlemmer i fylket, 300 på landsbasis. Mens man antar at det er rundt 10.000 såkalte krigsbarn i landet.

– At vi er så få i forbundet, sier litt om hvor ømtålig dette ennå er. Mange vet nok ikke at de er krigsbarn, mens mange vet, men ikke tør å ta kontakt, selv om vi har konfidensielt medlemskap.

Selv var Franck Monheim Kristiansen i mange år skamfull over den tyske arven. «Tyskerjavel»,

«tyskerunge» – han fikk høre det i oppveksten. Han fant på lange historier for å komme unna at han hadde tysk far.

– Men jeg har klart meg noenlunde bra, tror jeg. Mange krigsbarn har hatt det vanskelig og lidt mye, andre har hatt det bra. For egen del møtte jeg min far første gang som 24-åring. Jeg visste hele tiden at jeg hadde tysk far, og oppsøkte ham da i Tyskland. Siden har jeg reist dit mange ganger – ikke bare fordi jeg ville få et forhold til min far, men også for å få et forhold til mitt andre hjemland.

ges krigsbarnforbund hadde jeg hatt problemer.

For Monheim Kristiansen har krigsbarnforbundet betydd svært mye.

– Det er så mye innestengt at uten forbundet hadde jeg hatt problemer. Der har jeg fått bearbejdet vanskeligheter, vi møtes på landsbasis et par ganger i året og har en sterk samhørighet. Jeg skulle ønske flere krigsbarn tok kontakt, sier han.

Franck Monheim Kristiansen har vanskelige følelser i forbindelse med frigjøringsjubileet.

– Jeg skulle gjerne vært jubileet foruten. Jeg følger meg på et vis

medskyldig. Jeg kan ikke be om tilgivelse for mine forferdes synder, men jeg vil alltid bære medskyldigheten i meg, sier han.

Samhold. – Det er så mye vanskelig innestengt, at uten krigsbarnforbundet ville jeg hatt problemer, sier Franck Monheim Kristiansen, fylkeskontakt for Norges krigsbarnforbund.

N TYSK SOLDAT

l.se.

NORDLAND: – Frigjørings-jubileet er ikke for oss. Vi holder oss inne når de andre feirer.

TRUDE LANDSTAD OG BJØRN ERIK OLSEN (FOTO)

DA FREDEN KOM 50 ÅR ETTER 1945 - 1995

Vi drikker kaffe sammen med tre eldre kvinner et sted i Nordland. Vi prater om løst og fast, men stadig vekker samtalen i stå. De skal snakke om det de har felles, at de en gang ble glad i, og fikk barn med, en

tyisk soldat.

Det er over 50 år siden, men de kommer aldri over den, skammen. Hånet. Nedverdigheten. Utfrysingen. De er først i 70-årene, de har visst om hverandre, at de hadde samme historie. De har følt et fellesskap, men aldri snakket sammen om «det».

Ennå er det nesten umulig å snakke om det. Det blir for sårt, det vekker for vonde minner, det påkaller for mange tårer.

Skjult

De vil holde det skjult for allmennheten. De har lidd nok. 50 år er ingen tid når det gjelder fordømmelse.

– Nei, at det har gått 50 år... Det er ufattelig.

Det har gått 50 år og frigjørings-jubileet skal feires. De tre kvinnene leser og hører om krigen, om fredsdagene, om hvordan frigjørings-jubileet skal feires - og de gruer seg.

– Vi føler oss på en måte som medskyldige, som forbrytere. Slik følte vi det under fredsdagene. Det var jo velsignede at krigen var slutt, men vi kunne ikke være med å feire. Vi holdt oss inne.

Gode nordmenn

– Plutselig var det så mange gode nordmenn. Det var så man kunne brette seg når man så de gikk der med norske flagg på brystet, nordmenn som hadde gjort gode penger på tyskerne. Det var mange som skulle prøve å skjule seg da, og som markerte sin renhet overfor oss unge jenter som ikke kunne forsvar oss. Det at vi ble glad i et annet menneske, som var en tysk soldat, det var visst landssvik. Vi var verre enn angiverne. Det var mange skyldige som slapp unna etter krigen. Men ikke vi. Vi må gå i graven med det vi har gjort.

Ingen feiring

– Jeg krymper meg når jeg et i et selskap og det blir prat om krigen. Det gjør vondt. Denne våren med jubileum gjør vondt. Jeg er glad når det er over, sier en av de tre. De andre nikker. Hele sitt voksne liv har de forsøkt å være sterke og klare seg godt på tross av at det var de som fikk slengt «tyskertøss» etter seg, på tross av skeive blikk og fordømmelse. De er stolte over at de har maktet det.

– Vi har jo klart oss bra, ikke sant? Vi vil ikke ta det innover oss igjen. Vi har lidd nok.

18 år

– De kom her i mai måned, slagene sto rundt om her. De ble innkvartert i husene, østerrikerne. Senere ble de kjørt nordover med store

båter. Så kom tyskerne, vi ble utskrevet til å arbeide for dem, og dermed så møttes vi. Alle var jo ikke så fæle, de var mennesker de også, som satt og skreik fordi de var sendt ut og måtte være borte fra familien. Jeg var 18 år og ble forelsket, som man blir i den alderen. Han havnet senere på østfronten og ble skadd og innlagt på sykehus. Han skrev fra fronten, var stolt over barnet han hadde fått, sier den 72 år gamle kvinnen.

Mindreverdigg

– Hvordan var reaksjonene hjemme?

– Du kan jo tenke deg selv...Jeg vet ikke om jeg vil rippe opp i det, det er så sårt, sier hun og stemmen brister.

– Man har følt seg mindreverdigg. Mange år senere møtte hun sin ungdoms forelskede.

– Vi er venner, sier hun.

Gjort galt

– Alle innser vi hva vi har gjort galt. Men vi skadet i hvert fall ikke andre, vi gjorde ikke et menneske fortred. Men visst ble vi dømt. Og barna ble dømt. Det er nok de som har lidd mest opp igjennom årene. Det var gifte kvinner som kom i samme situasjon som oss, men de skjulte seg bak mennene sine. Det var norske menn som fikk barn med tyske jenter, men hørte vi noen gang om dem?

– Om oss sto det leserbrev i avisene etter krigen at vi var undermåls, og avkommet hadde ikke engang så mye forstand som det var i villagriser.

– De som virkelig led og måtte prøve noe under krigen, det er de som har vært de likeste mot oss. De var så gode nordmenn at de kunne tilgi.

Skamklippet

BODØ: – Det var korsfest, korsfest etter krigen. Klare overgrep foregikk mot disse jentene også her, sier Knut Støre, direktør for Luftforsvarsmuseet og «krigshistoriker».

Også her ble jenter skamklippet, i ordets rette forstand.

– Jeg husker jeg så fletter som var hengt opp på et lagertur på kaia, «Til skrekk og advarsel» sto det på arket som var satt opp ved siden av, sier Odd Horsdal, leder i Krigshistorisk gruppe i Bodø.

– Hatet var ikke så stort akkurat frigjøringsdagene. Raseriet kom da vi fikk se bildene fra Dachau og Bergen-Belsen på ukerevyen på Fram kino. Hatet blusset opp, og

da fikk også tyskerjentene føle det, med skjellsord og rop, sier Horsdal.

– Det er en nasjonal skamklipp hvordan de ble behandlet. Og det var vel fra de stripete de verste angrepene kom. Jeg gad vite hvor mange i tyskerbrigaden som fant seg en kjæreste der nede, og hvor mange barn de har. Det har aldri vært noe tema, sier Knut Støre.

serie

■ NORDLANDSPOSTEN vil denne våren bringe en serie artikler om krigen og fredsvåren for 50 år siden. I ord og bilder vil vi forsøke å fortelle noen av de dramatiske opplevelsene som satte utsløttelige spor i hele nasjonen. Første artikkel sto lørdag 22. april.

DIREKTE:
BODØ - MALLORCA

9. MAI

1 uke
2395,- 2 uker
2995,-

Uspesifisert bosted inkl. flyttl. og avreiseskatt. Rabatter på spes. alt.

RING
810-03-810

Åpningstider:
Hverd.: 8-22. Lørd.: 8-17.
Sønd.: 10-16.

Eller kom innom vår butikk i Bodø, Storgt. 4.

Åpningstider:
Man.-fre. 9-16
Tor. 9-17. Lørd. 10-14

